

İÇSEL SİRİTÜELLİK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Halil EKŞİ¹, Selami KARDAŞ², Tuba AKYOL KOÇOĞLU³

¹ Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

² Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye

³ Kalem Vakfı Okulları, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Myers (1990) e göre spiritüellik, hayatta sürekli olagelen bir anlam ve amaç arayışı; hayatın derinliğini, evrenin genişliğini, fonksiyonu olan doğal güçleri idrak etme süreci ve kişisel inanç sistemidir. Scheck-Varner (2009), spiritüelliğin en geniş anlamda dinsellik, dini topluluklara katılma, dini ve spiritüel uygulamalar, dini başa çıkma ve spiritüel iyi oluş gibi pek çok yapıyı içerisinde barındırdığını belirtir. Moberg ve Brusek (1978) e göre spiritüel iyi oluş iki boyuttan oluşmaktadır; ilk boyut belirli bir dini inançlar sistemi içerisindeki daha yüksek bir güç ile kişinin var olan ilişkisiyle oluşurken ikinci boyut, hayattaki anlam ve amaç hislerini içermektedir. Buradaki hayattaki anlam ve amaç ile kastedilenler belirli bir dini yapıdan bağımsızdır.

İçsel spiritüellik ile kastedilen spiritüelliğin kişinin hayatında motive edici bir etki olarak ne derece belirgin olduğudur. Bu içsel motivasyonla kişilerin hayat için nihai amaçlarını spiritüelliklerinde bulma derecesi anlaşılmalı çalışılmaktadır. Varoluşun diğer boyutlarını içeren spiritüellikle motive olan kişi için geriye kalan bütün etkenler kişinin spiritüelliğine tabi kılınmıştır. Daha spesifik olarak, onların kişisel gelişimlerinin, kararlarının ve hayatlarının tüm yönlerinin altında yatan aşkın olan ile olan ilişkileridir. Böyle kişiler için, spiritüellik, diğer tüm boyutlara yön veren ve hayatla ilgili tüm sorulara cevap veren bir ana faktör olarak geri kalan her şeyden daha önemlidir (Hodge, 2003). İçsel spiritüellik kavramı ile birinin Allah ile kurduğu ilişki ve Nihai Aşkınlık kastedilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, İçsel Spiritüellik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve Türkiye'deki araştırmacıların kullanımına sunulmasıdır. Bu amaçla ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yetişkin kişilerden oluşan bir çalışma grubu aracılığıyla incelenmektedir. Araştırmaya (168'si kadın, 60'ı erkek olmak üzere) 228 yetişkin kişi katılmıştır. Katılımcılar İçsel Spiritüellik Ölçeği'nin yanı sıra Manevi Yönelim Ölçeği ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeği'nin Aşkınlık alt boyutunu cevaplamışlardır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasının ardından madde analizi, geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. İçsel Spiritüellik Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak üzere Hodge'den elektronik posta yoluyla izin alınmış ve izin temin edildikten sonra ölçek uyarlama sürecine başlanmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilme sürecinde standart çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formu psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarından İngilizce ve Türkçeyi iyi düzeyde bilen 7 uzman tarafından çevrilmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik ile İngilizce öğretmenliği alanından 4 uzman bu Türkçe formu yeniden İngilizceye çevirmiştir. Formlar araştırmacılar tarafından gözden geçirilip karşılaştırılmış, çevirilerin uygunlukları kontrol edilmiş ve ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Yapılan değerlendirme sırasında her bir maddenin Türkçe'deki en uygun karşılığı esas alınmaya çalışılmıştır. Maddelerin kolay okunabilir ve anlaşılır olmasına ayrıca dikkat edilmiştir.

Geçerliği test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin Manevi Yönelim Ölçeği ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeği'nin Aşkınlık alt boyutu ile arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve aralarında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu analizler sonucunda İçsel Spiritüellik Ölçeği'nin orijinal faktör yapısını Türk yetişkinlerde oluşan örnekleme tekrar ettiği ve yeterli düzeyde geçerliliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizleri, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2/sd = 2.285$, CFI = .994, NFI = .989, NNFI = .977, GFI = .979, IFI = .994, SRMR = .061, RMSEA = .075). Güvenirliği test etmek üzere Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan güvenilirlik analizleri neticesinde, tüm ölçek için Cronbach Alfa katsayısı .956 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak, yapılan analizler sonucunda bu araştırma ile İçsel Spiritüellik Ölçeği'nin Türkiye'deki yetişkin kişilerin içsel spiritüelliklerine ilişkin inançlarını ölçebilecek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: İçsel spiritüellik, manevi yönelim, aşkınlık, geçerlik, güvenilirlik